

EPA keemia kateedris. 1991. a. omistati talle dotsendi kutse. Seoses EPA reorganiseerimisega Eesti Põllumajanduse Ülikooliks töötab keemialektoraadis lektorina.

Katrin Kolk on laia profiiliga ja lugupeetud õppejõud nii üliõpilaste kui kolleegide seas. Ta loeb üldist, orgaanilist ja bioorgaanilist keemiat, on koostanud õppemetoodilisi materjale.

Juubilari teaduslik uurimistöö on põhiliselt olnud seotud elektrokeemia-probleemidega, aga ka ultraviolet-fotokatoode väljatöötamisega kosmoseaparaatide jaoks. Viimastel aastatel on tegelnud ökokeemia probleemidega. Katrin Kolk on esinenud üleliidulistel elektrokeemia sümposiumidel ning juhendanud üliõpilasi üleliidulistel põllumajanduskõrgkoolide keemiaolümpiaadidel.

Juubilari peres on kaks poega: üks noormees õpib Tartu Ülikoolis klassikalist filosoofiat, teine - Tartu Muusikakoolis, olles huvi muusika vastu ilmselt pärinud emalt, kes praegugi kahetseb, et pedagoogi amet on halvasti mõjunud lauluhäälele, takistamaks osalust koorilaulus.

Soovime Katrinile "okast kurku" tudengite keemiaalasel koolitamisel, tervist ja jõudu edasiseks.

A. Nilson

MÄLESTUSPÄEVAD

MIKK KIISLER - IN MEMORIAM

19. märtsi 1994. a. teine hommikutund tõi meile valusa teate - Tartu Kopsukliinikus kustus EPMÜ töökaitse õppetooli juhataja prof. Mikk Kiisleri eluküünal. Tema viimane teekond algas 23. märtsi pärastlõunal EPMÜ aulast ja lõppes Puiestee tänava Vana-Petri kalmistu kevadmullas.

Lahkunu sündis 14. märtsil 1931. a. Võrumaal Põlva kihelkonnas Kähri vallas ärksa vaimuga keskmikupere esimese lapsena. Üldhariduse omandas Tännasilma algkoolis (1938...1942), Kiuma 7-kl. koolis (1942...1946) ja Tartu I Keskkoolis (1946...1950). Pärast keskkooli lõpetamist 1950. a. sai temast TRÜ metsandusteaduskonna metsatööstuse eriala üliõpilane. Selle eriala lõpudiplomi (millel oli märke "kiitusega") sai M. Kiisler 1955. a. EPA-st. Seejärel algas töisine töömehetee - algul EPA Raadi õppe-katsemajandis (mis hiljem ühendati Vasula sovhoosiga) peainse-nerina (1955...1968) ning seejärel EPA põllutöömashinate kateedris vanemõpetajana (1968...1973), kateedrijuhatajana (1973...1983) ja dotsendina (1983...1992). Aastal 1992 valiti M. Kiisler EPMÜ Tehnikainstituudi töökaitse vastloodud õppetooli juhatajaks ja ühtlasi professoriks. See jäigi tema viimaseks töökohaks.

M. Kiislerit ei rahuldanud töö tavapärase insenerina ja õppejõuna. Kodust kaasa saadud mõtteerksus sundis tungima tehniliste lahenduste teaduslike juurteni. Juba põllumajandi peainsenerina alustas ta mineraalväetiste laotamise probleemide uurimist. Tulemuseks oli kandidaadidissertatsioon teemal "Koonusrootoriga mineraalväetiselaoturi uurimine", mille kaitsmine krooniti tehnikakandidaadi kraadi omistamisega 1971. a.

M. Kiisleri panus teadusse ja õppemetoodikasse on märkimisväärne. Erilise, ainulaadse, isikupärase ja kõrgelt hinnatava koha selles moodustab tema tegevus töökaitse ja ergonoomika alal. M. Kiisleri juhendamisel ja osavõtul on kujundatud ja sisustatud kaks tööohutus-

ja ergonoomikalaborit ning koostatud (rotaprindipaljunduses) kümme konda meetoodilist õppematerjali. Viimase käsikirja lõpetas ta alles paar nädalat enne kurja vikatimehe kohalejõudmist. Aga poolleil olev töö tahtis ju lõpetamist. Ta teadis ja tundis, et siia jääjatel on seda vaja.

Mikk Kiisleri teened Eesti põllumajanduse mehhaniseerimisel on väga suured. Ülisuured on need aga tööohutuse, töökaitse ja ergonoomika vallas. Me oleme kaotanud ühe kõige autoriteetsema, teadlikuma ja arvestatavama asjatundja selles põllumajandusloigis. Me oleme kaotanud ka hea inimese, sõbraliku kolleegi, nõudliku õpetaja ja mitmekülge teadlase. Sellisena me teda mäletame ja mälestame.

A. Reintam

OSKAR DANIEL - 120

Oskar Daniel sündis 27. märtsil 1874. a. aidamehe ja aedniku, hilisema taluomaniku pojana Võrus. Kooliaastad möödusid Jõgeveste vallakoolis, Kanepi kihelkonnakoolis (1884...1888) ja H. Treffneri eragümnaasiumis (1888...1891). Linnamäe metskonna praktikandina töötamise ja 1894...1896 iseõppimise teel enese täiendamise järel õppis Saksamaal Eberswalde metsa-akadeemias 1896...1897.

1898...1901 töötas O. Daniel metsakorralduses nii kodu- kui ka Venemaal ja seejärel oli 1902...1920 Pensa kubermangus suure metsamõisa metsaülemaks ja hiljem üldvalitsejaks. 1920 pöördus ta koos perekonnaga tagasi Eestisse, kus töötas lühemat aega metsainspektorina ja Tartus metsaasjanduse kursuse juhatajana. 1921 valiti O. Daniel Tartu Ülikooli metsaosakonna õppejõuks, oli 1921...1925 metsakasvatuse kabineti õpetaja, 1925...1930 dotsendi kt., 1930...1935 prof. kt. ja alates 1938 erakorraline professor, 1921...1944 oli ühtlasi ka metsakasvatuse kabineti juhataja. 9. okt. 1925 kuni 31. jaan. 1927 oli O. Daniel ka Metsade Peavalitsuse juhataja, kust aga astus tagasi, kuna tema vaated metsade majandamisel ei leidnud üksmeelset heakskiitu (ta astus teravalt välja Eesti riigimetsade ülemäärase tükeldamise

vastu). Oli pikemat aega ka põllumajandusteaduskonna sekretäriks.

O. Daniel pidas loenguid metsaosakonna üliõpilastele järgmistes õppeainetes: metsakasvatus, metsakaitse, metsanduse ajalugu, metsapoliitika ja jahindus ning agronoomiaosakonna üliõpilastele metsaentsüklopeedias.

O. Danieli suureks teeneks oli õppekirjanduse koostamine, ta on jäänud selles suhtes seni metsanduse õppejõududest kõige produktiivsemaks. Tähtsamatest töödest tuleks nimetada järgmisi: "Metsakasutus" - 1923, "Metsakasvatus" I - 1926 ja II - 1927, "Rückblick auf die Entwicklung des Forstwesens in Estland" - 1927, "Mets ja metsandus Eestis" - 1929, "Metsanduse põhijooned" - 1930, "Metsakaitse käsiraamat" - 1935 jt. Rohkesti ilmus O. Danieli sulest artikleid "Eesti Metsas", "Eesti Metsanduse Aastaraamatus", "Uues Talus", ajalehtedes jm.

O. Daniel oli üks Akadeemilise Metsaseltsi asutajaid ja seltsi esimees aastast 1925. 1932. a. valiti ta seltsi auliikmeks. Samuti oli ta Eesti metsateadlaste päevade korraldajaks (neid oli 1923...1940 ühtekokku 17) ja juhatajaks ning esines neil mitme metsapoliitilise ettekandega. O. Daniel oli ka ajakirja "Eesti Mets" vastutavaks toimetajaks (1927...1935) ja peatoimetajaks, "Eesti Entsüklopeedia" metsanduse osakonna toimetajaks, Loodusvarade Instituudi liikmeks ja osales aktiivselt veel mitmes organisatsioonis.

O. Daniel esindas Eestit rahvusvahelistel metsanduslikel kongressidel (1926. a. Roomas, 1929. a. Stockholmis).

Prof. O. Daniel evakueerus 1944. a. sügisel Saksamaale, kus lühemat aega töötas koos oma metsateadlasest poja Eugeniga Eberswaldi metsaülikooli juures. Haigestudes 1945. a. algul ja elades rindejoonel üle sõjavintsutusi, suri 3. mail 1945. a. O. Daniel puhkab koos poolteist aastat hiljem surnud metsa-teadlasest pojaga Saksamaal Ilshofeni kalmistul, kus nende ühisel mäles-tussambal on eestikeelne tekst: "Isamaa, ainult see oskab sind hinnata, kes sind kord kaotanud".

Prof. Oskar Daniel oli üks kolmest Eesti metsanduse tugisambast, kelle töö ja tegevus Eesti metsateadusele aluse rajami-

sel püsib üle aegade nende rohkearvuliste õpilaste kaudu.

E. Laas

KARL TAAGEPERA - 100

Tartu Ülikooli loomaarstiteaduskonna kauaaegne õppejõud Karl Taagepera on sündinud 10. aprillil

1894. a. Tartumaal Aru vallas talupere-mehe pojana. 1918. a. lõpetas ta ühe viimasena peatselt suletud Tartu Veterinaariainstituudi. Oli Eesti Üliõpilaste Seltsi "Ühendus" liige. Järgnes osavõtt Vabadussõjast, kus ta teenis isamaad Piirivalvevalitsuse ja soomusrongide diviisi veterinaararstina.

Aastail 1920...1921 töötas

K. Taagepera hobusekasvatuse lektorina Eesti Vabariigi Sõjakoolis, seejärel aga Elva jaoskonna loomaarstina. Aastatel 1922...1929 oli ta ametis EV Põllutöeministeeriumi hobusekasvatuse eriteadlasena, suunates noore riigi hobusekasvatust. 1926. a. kutsuti K. Taagepera Tartu Ülikooli hobusekasvatuse, eksterjöõri ja rakendusõpetuse dotsendiks. 1938. a. valiti sama õppetooli adjunktprofessoriks.

1944 sügisel oli Taageperade perekond sunnitud emigreeruma Saksamaale. Sealgi leidis Karl Taagepera tööd. Nimelt õpetas ta 1946. a. suvel Balti Ülikoolis hobusekasvatust. Seejärel viibis ta Hanau põgenikelaagris, kus vahendas eesti keskkooliõpilastele looduslugu.

Eesti soost pagulasi ei jäetud Saksamaale elama. Taageperad siirdusid 1947. a. Marokosse ning sealt 1956. a. Torontosse. Võõrsil kirjutas K. Taagepera artikli Maroko hobusekasvandusest ja vaagis soomeugri ja indoeuroopa keelte ühissõnade üle. K. Taagepera elas kõigile vintsutustele vaatamata haruldaselt kaua. Tema eluküünal kustus alles mullu.

E. Ernits

AUGUST MARLAND - 90

August Marland sündis 13. mail 1904. a. Narvas Kreenholmi vabriku töölise pojana. Gümnaasiumihariduse omandas õppides Narvas ja Petrogradis. 1930. a. lõpetas ta Leningradi Ülikooli füüsika-matemaatikateaduskonna botaani-kunafütopatoloogina. Juba üliõpilasena töötas keskkoolis bioloogiaõpetajana. 1930...1932. a. oli A. Marland Leningradis Üleliidulise Taimekaitse Teadusliku Uurimise Instituudi aspirant ja hiljem samas ka teaduslik töötaja. 1939. a. kaitses kandidaadiväitekirja "Kaera kroonrooste arengu iseärasused sõltuvalt meteoroloogilistest tingimustest" (Особенности развития корончатой ржавчины овса в зависимости от метеорологических условий). 1940. a. suunati A. Marland Eestisse, kus töötas põllutöö rahvakomissari esimese asetäitjana. Sõja ajal töötas ta NSV Liidu TA Komarovi-nim. Botaanikainstituudis ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu volinikuna Eesti Rahvuskorpuse formeerimisel. 1944. a. oktoobris määrati A. Marland TRÜ põllumajandusbotaanika ja fütopatoloogia kateedri juhatajaks. 1948. a. kaitses ta doktoriväitekirja "Perekond *Septoria* kriitiline ülevaade Eesti flooras" (Критический обзор рода *Septoria* применительно к флоре Эстонии) ja talle omistati bioloogiadoktori teaduslik kraad. 1947...1949. a. oli ta kohakaasluse korras ka Eesti NSV TA Zooloogia ja Botaanika Instituudi vanemteadur ja sektorijuhataja. 1949...1950. a. oli A. Marland TRÜ põllumajandusteaduskonna ja 1951...1953. a. EPA agronoomiateaduskonna dekaan. 1950...1951. a. oli ta TRÜ teadusala prorektor. 1950. a. omistati talle professorikutse. 1951...1970. a. töötas A. Marland EPA botaanika ja fütopatoloogia kateedri juhatajana. 1970...1971. a. oli ta EPA botaanika ja fütopatoloogia kateedri professor-konsultant ja 1971...1973. a. ENSV TA Tallinna Botaanikaia professor-konsultant.

Prof. A. Marland on õpiku "Fütopatoloogia" (1962) autor ja "Taimekaitse praktikumi" (1965) kaasautor. TRÜ-s ja EPA-s luges prof. A. Marland botaanika taimesisüsteematika, fütopatoloogia ja darvinismi kursuseid. Oma rohkearvulistele õpilastele meenub ta neist päevadest kõigepealt aga emotsionaalsete darvinismi loengutega ja lugupidavate meenutustega oma kuulsatest õpetajatest, akadeemikutest (A. Jaczevski, N. Naumov jt.).

Prof. A. Marland suri Moskvas
4. märtsil 1973. aastal ja on maetud
Tallinna Metsakalmistule.

A. Marlandi varasemaid biograafilisi
andmeid võib leida ajakirjast "Sotsia-
listlik Põllumajandus", 1964, nr. 9; 1973,
nr. 7; ENE 5. k., Tallinn, 1973 ja "Eesti
Põllumajanduse Akadeemia õppe-
teadusliku koosseisu bio-bibliograafilisest
teatmeteosest 1951...1981", Tartu, 1981.

K. Annuk

AAVO KALLAS - 60

Aavo Kallas sündis Tartus 5. juunil
1934. a., seega oleks ta tänavu saanud 60-
aastaseks. Mõõdunud aasta 31. jaanuaril
varises ta ootamatult manalasse.

Alates Eesti Põllumajanduse Aka-
deemia lõpetamisest 1958. aastal oli Aavo
Kallase elu ja töö seotud Eesti Looma-
kasvatuse ja Veterinaaria Teadusliku
Uurimise Instituudiga. Ta oli Eestis
tuntumaid ja tunnustatumaid teadlasi-
veterinaargünekolooge, sellel erialal
omistati talle nii kandidaadikraad kui ka
vanemteaduri kutse. Aavo Kallase
elutööks sai embrüosiirdamisprobleemi
lahendamine. 1986. a. edutati ta ELVI
sigimisbioloogia osakonna embrüosiirda-
missektori juhatajaks. Sellel ametikohal
avaldusid Aavo Kallase kui hea suhtleja
suured organisatorivõimed. Põhiliselt
tema teene on, et sektori teadlased said
läbi viia uuringuid paljudes majandites,
samuti see, et Eesti oli omaaegses N.
Liidus embrüosiirdamise rakenduse
poolest esimeste hulgas.

Aavo Kallas oli veterinaararstide ja
loomakasvatajate poolt lugupeetud tead-
lane, töökas, heatahtlik ja alati rõõmsa-
meelne inimene. Nüüd puhkab ta Tartus
Maarja (Raadi) kalmistul.

I. Mürsepp